

Cinema Ilatinoamericà

Fitxa tècnica

Guió Annemarie Gunkel, Alicia Quispe Sallo **Música** Daniel Castro **Fotografia** Johan Carrasco **Interpretació** Alberth Merma, Nely Huayta Cutipa, Richard Taïpe, José Merma, Deyvis Mayo, Rubén Huillca, Rupertha Condori **Durada** 82 min **Gènere** Drama, vida rural **Distribuïdora** Luxbox Films **Llengües** Quítxua, espanyol i anglès, amb subtítols en espanyol

Sinopsi

El Feliciano és un nen de 8 anys, pastor d'alpaques, que se sent eufòric perquè el Perú té possibilitats de classificar-se per al Mundial. Tanmateix, la comunitat corre el risc de desaparèixer a causa de la contaminació de les pastures i de la pressió d'una empresa minera. (FilmAffinity)

Crítica

[...] **Raíz** proposa un acostament a la quotidianitat del món andí des de la mirada d'un nen quítxua. Per això, l'univers que es construeix té la marca de la ingenuïtat i la transparència pròpies de l'edat, des d'una narració simple que permet atrapar la sensibilitat de les infàncies. Aquest nou treball del cineasta de Cusco Franco García Becerra transmet allò que entusiasma el seu protagonista, de la mà d'un entorn bucòlic on la presència de la mineria és una amenaça.

Presentada a la secció Generation Kplus de la Berlinale, i guanyadora d'una menció especial del jurat, **Raíz** relata part de la vida del Feliciano (el debutant actor Alberth Merma), un nen pastor de vuit anys que passa les vacances ajudant els seus pares al camp i que somia veure la selecció de futbol del Perú anar al Mundial a Rússia 2018. El joc i la seva passió pel futbol es tornen els motors del seu dia a dia, que sol ser solitari a les altures, al costat de les seves dues mascotes: el gos Rambo i l'alpaca Ronaldo. Aquest trio aconsegueix una química especial, a causa de petites anècdotes com portar pels camins altres alpaques orientades o controlades per Rambo, o els "monòlegs" del Feliciano sobre temes mundans que Ronaldo no pot respondre. Així, el paisatge, des dels primers minuts, cobra una funció dominant, en la mesura que és el teló dels dies i tardes que passa el Feliciano a prop de muntanyes o Apus. Fins i tot l'inici del film té a veure amb aquesta mirada que governarà tot el film: un pla que observa a contrallum l'alpaca, que després sabem es diu Ronaldo, i que sintetitza la mirada d'afecte del protagonista per aquest animal.

El subgènere del drama sobre l'amistat entre nens i animals és un tòpic recurrent en el cinema familiar o infantil. És a dir, la fórmula que aplica **Raíz** no és nova. [...] Tanmateix, considerant l'àmbit del mercat internacional en què es presenta el film peruà, l'amistat entre un nen i una alpaca resulta anodina, nova, poques vegades abordada al cinema peruà i molt menys en pel·lícules d'altres països, llevat de la llama Disney a *Las locuras del emperador* (2001). Per això, les escenes d'interacció del Feliciano amb la seva alpaca van resultar les més celebrades pel públic infantil durant la projecció a la Berlinale (i també es tracta de les escenes més ben aconseguides, plenes de sentit de l'humor i de reflex de la ingenuïtat i la creativitat del personatge del Feliciano). [...]

En moltes pel·lícules infantils, el món adult genera un desequilibri i irromp per desestabilitzar l'arcàdia dels protagonistes. Això passa a **Raíz**, i també en altres films similars on l'atac al medi ambient, l'explotació animal, la depredació o les restes del capitalisme trenquen l'espai de pau o d'alegria. Al món del Feliciano no tot pot ser amable, per això, dins de la trama s'afegeix un *plot point*, que fa que la unió entre Feliciano-Ronaldo-Rambo es perdi. Dins aquest conflicte argumental, la mineria es torna el marc hostil a causa d'extorsions que afecten el poble i les famílies, i per tant afecta l'entorn immediat del Feliciano. I hi entra un element interessant, més enllà de la intenció del director, i que té a veure amb les motivacions del Feliciano davant aquest problema. Per a aquest personatge, la mineria és un problema del món adult, i mentre ell conservi el seu univers intacte, ja sigui per precés o obra i gràcia dels Apus o déus de la muntanya, tota la resta queda fora. Per al Feliciano importa el futbol i els seus animals, i en aquest sentit, materialitza l'opció conservadora de mantenir -de manera inconscient, és clar- un *status quo*.

L'aparició als crèdits finals de les cares dels comuners, que miren a la càmera, i de textos que parlen de la problemàtica de la mineria i el seu extractivisme al Perú, llueix desconnectada de la proposta del film, de la mateixa mirada del Feliciano. És la forçada presència del món adult que no es vol quedar fora, i que vol romandre dins del cos del film, encara que sigui un peu de pàgina, un colofó o una retòrica a la part dels agraïments. També aquest tancament és la quota exotitzant per a un film que no ho requeria. De totes maneres, **Raíz**, complint amb el seu propòsit de ser una obra per a la infantesa i les famílies, permet nodrir el cinema peruà parlat en quítxua de lectures amb pertinència a la sensibilitat dels seus protagonistes.

Mónica Delgado – desistfilm.com